

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

7 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Grela

SSN Marcin Łochowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 7 sierpnia 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Banku w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z 19 maja 2022 r., III Ca 1297/21,

w sprawie z powództwa Ł.P. i J.P.

przeciwko Bank w W.

o zapłatę,

1) oddała skargę kasacyjną;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powodów po 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

Jacek Grela
(M.T.)

Ewa Stefańska

Marcin Łochowski

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 kwietnia 2021 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie z powództwa Ł.P. i J.P. przeciwko Bank w W. o zapłatę, zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 53 751,73 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 21 maja 2020 r. do dnia zapłaty (pkt I); oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II) i orzekł o kosztach postępowania (pkt III).

Sąd Rejonowy wskazał, że powództwo jako zasadne podlegało uwzględnieniu w przeważającej części. Podstawą rozstrzygnięcia było przyjęcie, że umowa kredytu jest nieważna. Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, że nieważność umowy jest konsekwencją wyeliminowania z umowy mających charakter niedozwolonych postanowień umownych (art. 385¹ k.c.).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że zawarta przez strony umowa kredytu hipotecznego stanowiła umowę kredytu indeksowanego, który opierał się na przeliczeniu kwoty udzielanego kredytu w PLN na walutę obcą w celu ustalenia wysokości świadczeń kredytobiorcy. Według Sądu, zastosowanie konstrukcji przeliczeń między walutą krajową i walutami zagranicznymi w celu ustalenia wysokości świadczeń, do których obowiązany jest kredytobiorca w ramach realizacji obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu i zapłaty odsetek, nie narusza istoty umowy kredytu. Umowa określała zasady spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe – dalej: „pr.bank.”), wprowadzając modyfikację w zakresie ustalenia kwoty podlegającej zwrotowi. Jednak wysokość świadczenia banku została określona wprost, gdyż umowa zawierała określenie kwoty kredytu wyrażone liczbowo i w złotych polskich.

Sąd Rejonowy podkreślił, że postanowień dotyczących indeksacji nie można uznać za klauzulę waloryzacyjną w rozumieniu art. 358¹ § 2 k.c. Skutki przeliczenia kwoty kredytu na walutę obcą bezpośrednio oddziałują na określenie wysokości głównych świadczeń kredytobiorcy, zarówno zwrotu wykorzystanego kapitału, jak i zapłaty odsetek. Zabieg taki mieści się więc w granicach swobody umów. Zdaniem Sądu Rejonowego, sama indeksacja nie świadczy o nieważności umowy.

Zastosowanie klauzuli indeksacyjnej w umowie kredytu nie przesądza o tym, aby umowa mogła zostać uznana za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego.

Sąd pierwszej instancji poddał analizie postanowienia zawarte w § 7 ust. 4 umowy, a także w § 9 ust. 2, § 13 ust. 1 i § 21 § 3 Regulaminu, odwołujące się do sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji i wysokości odsetek – a więc głównych świadczeń kredytobiorcy. Ustalenie ich wysokości wiązało się bowiem z koniecznością odwołania się do kursów walut ustalanych przez bank w tabeli kursów, przy czym w umowie ani w Regulaminie nie wskazano prawidłowo zasad ustalania tych kursów.

Sąd Rejonowy podkreślił, że analizowane postanowienia umowy i Regulaminu nie określały precyzyjnie rzeczywistej wysokości świadczenia banku, jak też świadczeń kredytobiorców, w sposób możliwy do ustalenia bez decyzji banku. Brak było bowiem wskazania, na podstawie jakich kryteriów bank ustala kurs wymiany waluty obcej zarówno w momencie uruchomienia kredytu, jak i spłaty poszczególnych rat. Prowadziło to do wniosku, że postanowienie umowne określające główne świadczenie stron w postaci obowiązku zwrotu kredytu i uiszczenia odsetek, nie było jednoznacznie określone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Powyższa konstatacja otwiera drogę do kontroli abuzywności powołanej klauzuli indeksacyjnej stosownie do art. 385¹ § 1 k.c.

W ocenie Sądu Rejonowego, opisany mechanizm ustalania przez bank kursów waluty jest w sposób oczywisty spreczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta. Natomiast klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną.

Konsekwencją wspomnianej abuzywności postanowień umownych jest brak związania nimi powodów, a co za tym idzie, konieczność pominięcia kursów walut określanych w tabeli kursowej ustalonej jednostronnie przez bank. To zaś powoduje, że w umowie powstaje luka, na skutek której zachodzi niemożność określenia wysokości zobowiązania strony powodowej we frankach szwajcarskich oraz określenia wysokości kwoty ich zadłużenia w walucie obcej. Dochodzi

do niemożności określenia wysokości poszczególnych rat. Nie jest przy tym dopuszczalne dokonywanie obliczeń od kwoty wyrażonej w złotych polskich, albowiem prowadziłoby to do bezprawnego zignorowania klauzuli indeksacyjnej stanowiącej przedmiotowo istotny element umowy.

Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, że nie jest uprawniony do dokonywania jakiejkolwiek modyfikacji umowy, do czego prowadziłoby przyjęcie przez sąd kursu ocenionego jako obiektywny, czy też sprawiedliwy. W ocenie Sądu Rejonowego nie zachodzi także możliwość uzupełnienia abuzywnych postanowień umownych z odwołaniem się do zwyczaju czy zasad współżycia społecznego (art. 56, 354 k.c.).

Sąd Rejonowy podkreślił, że eliminacja klauzul zawierających odwołanie do sposobu ustalania wysokości zobowiązania kredytobiorców w oparciu o tabelę kursową obejmuje wszystkie postanowienia umowy i Regulaminu, które się na nią składają, a więc zawarte w § 7 ust. 4 umowy, jak również w § 9 ust. 2, § 13 ust. 7 i § 21 ust. 3 Regulaminu. Pozbawienie umowy postanowień dotyczących sposobu przeliczania kredytu, zarówno przy jego wypłacie przez bank, jak i przy określaniu wysokości rat należnych do spłaty przez kredytobiorcę powoduje, że umowa jest niewykonalna.

Mając na względzie poczynione powyżej rozważania, Sąd Rejonowy stwierdził, że powodom przysługiwało roszczenie o zwrot wszelkich kwot zapłaconych bankowi w związku z wykonywaniem umowy kredytowej (art. 410 § 1 w zw. z art. 405 k.c.).

Wyrokiem z 19 maja 2022 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację pozwanego.

Sąd Okręgowy wskazał, że cały mechanizm indeksacji i wiążących się z nim konsekwencji został wprost inkorporowany z Regulaminu kredytu, czyli wzorca umownego w rozumieniu art. 385¹ § 3 zd. 2 w zw. z art. 384 § 1 k.c. W ocenie tego Sądu, klauzula indeksacyjna nie została uzgodniona indywidualnie między stronami umowy.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że pozwanemu bankowi przysługiwało uprawnienie do ustalania kursu kupna i sprzedaży CHF. Podkreślił przy tym,

że zakwestionowane postanowienie umowy nie jest abuzywne dlatego, iż niejasna jest jego treść w zakresie, w jakim ustalenie kursu jest powierzone bankowi, lecz dlatego, że nie określa jednoznacznych i weryfikowalnych zasad określenia tego kursu. Regulamin i umowa nie wyjaśniają, w jaki sposób bank tworzy tabelę kursową. W tej sytuacji kredytobiorcy narażeni są na niczym nieograniczoną arbitralność decyzji banku i nie dysponują żadnymi narzędziami, które pozwoliłyby chociażby na późniejszą weryfikację prawidłowości kursu ustalonego przez bank. Zdaniem Sądu Okręgowego, dla dokonywanej oceny nie ma znaczenia to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego. Są to okoliczności obojętne na gruncie art. 385² k.c., jak również oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że postanowienia umowne dotyczące indeksacji do franka szwajcarskiego stanowią o głównym świadczeniu kredytobiorców, gdyż dotyczą elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu. W ocenie Sądu odwoławczego, w niniejszej sprawie pozwany nie wykazał faktów pozwalających na przyjęcie, że sporne postanowienia umowne zostały przedstawione powodom w sposób dostatecznie jasny, umożliwiający im podjęcie świadomej decyzji.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, pozwany nieprawidłowo pouczył stronę powodową o ryzyku kursowym. Chociaż nie ma sprecyzowanego, modelowego wzorca informacji o ryzyku kredytowym, ocena prawidłowości poinformowania kredytobiorców winna następować indywidualnie w każdej sytuacji, z uwzględnieniem profesjonalnego charakteru prowadzonej przez bank działalności. Sąd Okręgowy wskazał, że kredytodawca jako profesjonalista na rynku finansowym, ma wiedzę i możliwości prognozowania ryzyka wahań kursów walut. Natomiast konsument, nawet przy dołożeniu należytej staranności, nie jest w stanie długofalowo określić ryzyka walutowego. Z tego względu bank, oferując klientom zaciągnięcie kredytu w walucie obcej, winien poinformować rzetelnie konsumenta o możliwości znacznych wahań kursów walut, zwłaszcza na niekorzyść konsumenta, oraz przedstawić ryzyko związane z tymi wahaniami.

Sąd Okręgowy podkreślił, że umowa nie przedstawia w sposób przejrzysty

konkretnych działań mechanizmu wymiany waluty obcej, ani nie precyzuje sposobu ustalania kursu wymiany walut wskazanego w tabeli kursów banku. Powodowie nie byli też w stanie samodzielnie oszacować wpływających dla nich z umowy konsekwencji ekonomicznych, a nawet rzeczywistego rozmiaru zobowiązań kredytowych. W ten sposób między stronami umowy została zakłócona równowaga kontraktowa.

Konstrukcja indeksacyjna przyjęta w umowie została ukształtowana z naruszeniem granic swobody umów oraz w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, co doprowadziło do nieważności umowy kredytowej. Dokonana przez Sąd Rejonowy szczegółowa analiza możliwości dalszego obowiązywania umowy na gruncie art. 58 § 3 k.c., została w całości podziela przez Sąd Okręgowy.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną, w której zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości. Zarzucił naruszenie: art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w związku z art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”); art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 69 ust. 3 pr.bank. oraz art. 65 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13; art. 58 § 1, 2 i 3 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 pr.bank. (w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy kredytu) oraz art. 58 § 3 k.c.; art. 496 i 497 k.c.; art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. oraz art. 386 § 4 w zw. z 391 § 1 k.p.c.; art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.; art. 455 w zw. z art. 481 § 1 w zw. z art. 496 w zw. z art. 497 k.c. Na tej podstawie skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, jak również o uchylenie w części, tj. w zakresie pkt I i III wyroku Sądu Rejonowego i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w zaskarżonej części, ewentualnie przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie.

Chybiony okazał się zarzut dotyczący niepełnego odniesienia się przez Sąd Okręgowy do zarzutów apelacji. Zarzut taki może być skuteczny w postępowaniu kasacyjnym tylko wówczas, gdy konstrukcja uzasadnienia uniemożliwia miarodajną kontrolę kasacyjną zaskarżonego wyroku, a więc, co do zasady, wtedy, gdy nie sposób prześledzić rozumowania sądu drugiej instancji. W ocenie Sądu Najwyższego, uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera niezbędne elementy wymagane przez art. 387 § 2¹ k.p.c., a jego kontrola kasacyjna jest możliwa.

Strony zawarły umowę kredytu indeksowanego kursem waluty obcej. Według Sądu Okręgowego postanowienia dotyczące przeliczenia kwoty kredytu i spłat na CHF są abuzywne, a bez nich umowa ta nie może funkcjonować, co prowadzi do wniosku, że umowa nie wiąże powodów a spełniane w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy świadczenia są nienależne. Skarżący podważa to stanowisko, formułując zarzuty, które już wielokrotnie były przedmiotem oceny w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Chybiony jest zarzut skarżącego, że z perspektywy art. 385¹ § 1 k.c. konieczna jest rozłączna ocena klauzuli ryzyka walutowego (powiązania zawartej umowy z walutą obcą) i klauzuli *spreadu* walutowego (a raczej klauzuli kursowej regulującej sposób ustalania kursu wykorzystywanego do przeliczenia złotych na CHF w trakcie wykonywania umowy), składających się łącznie na zawartą w umowie klauzulę przeliczeniową.

Sąd Najwyższy wyjaśnił już w swoim orzecznictwie, że klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej przeliczenie zobowiązań stron w celu ustalenia wysokości ich świadczenia. Z kolei klauzula *spreadowa* nie ma racji bytu w umowie, w której nie zastosowano mechanizmu przeliczeniowego i wynikającego z niego narażenia konsumenta na ryzyko kursowe. W konsekwencji klauzule te składające się na przyjęty w umowach kredytu mechanizm przeliczeniowy są ze sobą ściśle powiązane, a ich rozszczepienie jest zabiegiem sztucznym (zob. wyroki SN: z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22;

z 28 października 2022 r., II CSKP 902/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 910/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; z 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22; z 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22; z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22; z 8 listopada 2023 r., II CSKP 2099/22).

Nie jest również trafny zarzut skargi kwestionujący sposób ujęcia przez Sąd Okręgowy przesłanki „jednoznaczności” postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zostało już wyjaśnione, że wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, aby dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne (zob. wyrok z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Árpád Kásler i Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt., pkt 75; podobnie wyrok z 20 września 2017 r., C-186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. przeciwko Banca Românească SA, pkt 45).

Klauzula przeliczeniowa zawarta w analizowanej umowie stron nie została jednoznacznie sformułowana, skoro na jej podstawie bank mógł swobodnie (dowolnie) ustalić wysokość oddanej do dyspozycji powodów kwoty kredytu w CHF, a oni nie byli w stanie z góry oszacować kwoty, którą mieli obowiązek świadczyć, skoro zasady przewalutowania określał jednostronnie bank (zob. m.in. wyroki SN: z 4 listopada 2011 r., I CSK 46/11, OSNC-ZD 2013, nr A, poz. 4; z 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12; z 10 lipca 2014 r., I CSK 531/13, OSNC-ZD 2015, nr D, poz. 53).

Inaczej rzecz ujmując, jednoznaczność postanowienia umownego to w tym kontekście także możliwość ustalenia treści stosunku zobowiązaniowego przez przeciętnego konsumenta. Nie chodzi więc jedynie o jednoznaczność językową, ponieważ postanowienia jednoznaczne w tym sensie mogą nie pozwalać

na określenie treści zobowiązań, a w szczególności rozmiaru przyszłego świadczenia konsumenta.

Sąd Okręgowy trafnie uznał za niedozwolone klauzule przeliczeniowe (indeksacyjne) w umowie stron, pozwalające pozwanemu bankowi na swobodne ustalenie kursu walutowego, według którego następuje przeliczenie udzielonego kredytu oraz uiszczanych przez powodów spłat. Stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień, w których możliwość ustalania kursu (a zatem również wysokości świadczeń) zależy od własnej decyzji jednej ze stron, jest już ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. wyroki: z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 48, i tam powołane orzecznictwo; z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 334/22; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 978/22). Okoliczność, że swoboda banku w kształtowaniu kursu waluty obcej (CHF) nie była ze względu na uwarunkowania rynkowe nieograniczona, nie zwalniała go z obowiązku wskazania w umowie reguł ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu w taki sposób, aby kredytobiorca miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić ten kurs.

Zamieszczone w umowie kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej klauzule kursowe ucieleśniające także klauzule ryzyka walutowego określają główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. (zob. wyroki SN: z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, oraz wyroki TSUE: z 20 września 2018 r., C-51/17, OTP Bank i OTP Faktoring, pkt 39, 50, 68; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, pkt 48, 52, oraz z 10 czerwca 2021 r., C-776/19-C-782/19, BNP Paribas Personal Finance, pkt 56).

Konsekwencją uznania, że dane postanowienie umowne ma charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., jest stwierdzenie bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączone z przewidzianą w art. 385¹ § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (zob. m.in. uchwałę SN z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 87, oraz uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, a także m.in. wyroki SN: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r.,

IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 978/22).

Zatem uznanie, że postanowienia odnoszące się do przeliczania kwoty kredytu oraz uiszczanych spłat na walutę obcą są niedozwolonymi postanowieniami umownymi oznacza, że zgodnie z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c., nie wiążą one powodów. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć z reguły skutek w postaci „przywrócenia” sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku tego warunku [zob. wyrok z 21 grudnia 2016 r., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, Francisco Gutiérrez Naranjo i Ana María Palacios Martínez przeciwko Cajasur Banco i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (BBVA), pkt 61-62].

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów (pkt 1. uchwały). W razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie (pkt 2. uchwały). Wymaga podkreślenia, że według art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwała składu całej Izby, z chwilą jej podjęcia, uzyskuje moc zasady prawnej, co oznacza, że wiąże inne składy Sądu Najwyższego (zob. art. 87 i 88 ustawy o Sądzie Najwyższym).

W konsekwencji nieuzasadnione są zarzuty skargi odnoszące się do możliwości wypełnienia luki w umowie przez odwołanie się do mechanizmu ustalania kursu walutowego przewidzianego w art. 358 § 2 k.c., tj. przyjęcia na potrzeby wyliczeń średniego kursu NBP, możliwości jej wykonywania w świetle

art. 69 ust. 3 pr.bank., ewentualnie zastosowania art. 56 lub 65 k.c., a co za tym idzie – utrzymania umowy.

Sąd Najwyższy odrzucił również możliwość odwołania się w celu określenia oprocentowania kredytu utrzymanego jako złotowy do stawki referencyjnej LIBOR (zob. wyrok z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, postanowienia SN: z 27 kwietnia 2023 r., I CSK 2707/22; z 2 czerwca 2023 r., I CSK 4115/22).

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2024 r., III CZP 31/23 (OSNC 2025, nr 3, poz. 25), przesądzono, że prawo zatrzymania (art. 496 k.c.) nie przysługuje stronie, która może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony. Ponadto w uchwale składu siedmiu sędziów z 5 marca 2025 r., III CZP 37/24 (OSNC 2025, nr 11, poz. 98), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że razie dochodzenia od banku zwrotu świadczenia spełnionego na podstawie umowy kredytu, która okazała się niewiążąca, bankowi nie przysługuje prawo zatrzymania na podstawie art. 496 w zw. z art. 497 k.c.

Analogiczne stanowisko wyrażono w orzecznictwie unijnym. W wyroku z 14 grudnia 2023 r., C-28/22, Getin Noble Bank (*Délai de prescription des actions en restitution*), Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą, w sytuacji gdy umowa kredytu hipotecznego zawarta przez przedsiębiorcę z konsumentem nie może już pozostać wiążąca po usunięciu nieuczciwych warunków zawartych w tej umowie, przedsiębiorca ten może powołać się na prawo zatrzymania umożliwiające mu uzależnienie zwrotu świadczeń otrzymanych od tego konsumenta od przedstawienia przez niego oferty zwrotu świadczeń, które sam otrzymał od tego przedsiębiorcy, lub gwarancji zwrotu tych ostatnich świadczeń, jeżeli wykonanie przez tego samego przedsiębiorcę tego prawa zatrzymania powoduje utratę przez rzeczonoego konsumenta prawa do uzyskania odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania zobowiązania umownego po tym, jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu świadczeń zapłaconych jemu w wykonaniu tej umowy.

Natomiast w wyroku z 15 czerwca 2023 r., C-520/21, Bank M. (*Conséquences de l'annulation du contrat*), Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż nie stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą konsument ma prawo żądać od instytucji kredytowej rekompensaty wykraczającej poza zwrot miesięcznych rat i kosztów zapłaconych z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty, pod warunkiem poszanowania celów dyrektywy dyrektywa 93/13 i zasady proporcjonalności. Skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez dyrektywę 93/13 byłaby jednak zagrożona, gdyby konsumenci ci, powołując się na prawa, które wywodzą z tej dyrektywy, byli narażeni na ryzyko nieotrzymania odsetek za opóźnienie od kwot, które powinny im zostać zwrócone ze względu na nieważność takiej umowy od momentu upływu terminu nałożonego na przedsiębiorcę do wykonania świadczenia, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tych kwot [wyrok TSUE z 14 grudnia 2023 r., C-28/22, Getin Noble Bank (*Délai de prescription des actions en restitution*)].

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną, a stosownie do art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie obciążył skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego.

Jacek Grela

Ewa Stefańska

Marcin Łochowski

(M.T.)

[SOP]